

European Digital Media Observatory

Fra pandemien til krigen i Ukraine: Halvandet års bekæmpelse af fejlinformation

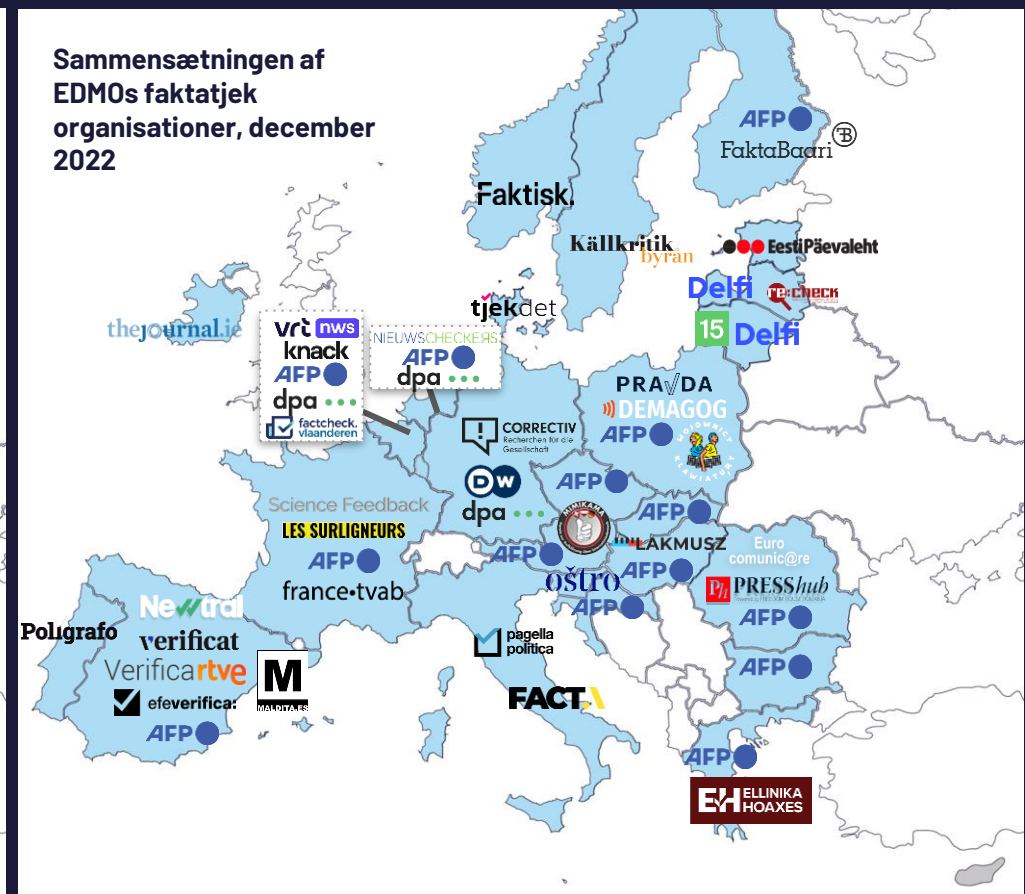
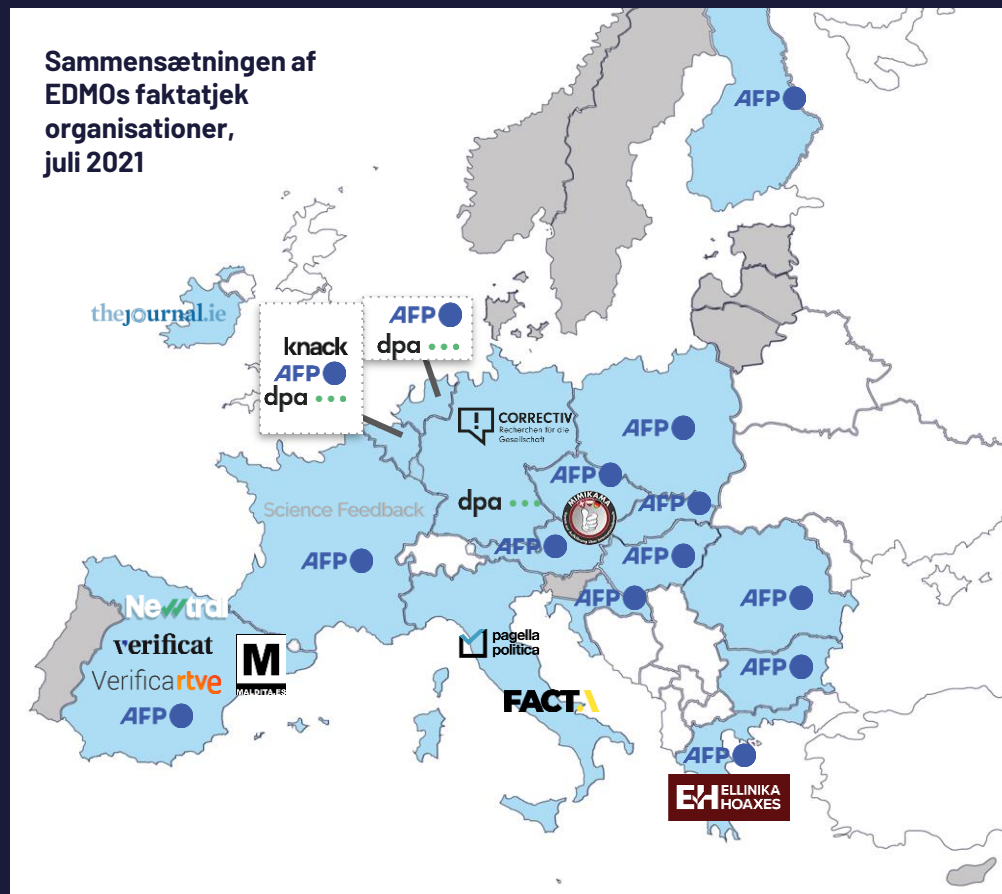
Specialudgave - EDMO faktatjek-organisationer

Publiceret februar 2023

Et stærkt og voksende netværk

EDMO-netværket for faktatjek har til formål at fremme et stærkere samarbejde mellem **europæiske faktatjek-organisation** og muliggør en hurtig og effektiv kommunikation mellem dem. Takket være en fælles indsats er en række faktatjek blevet produceret. Et af de vigtigste resultater har været den månedlige **opdatering om fejlinformation på EU-plan**.

Da den første opdatering blev offentliggjort i juli 2021, bestod EDMO-netværket af 13 faktatjek organisationer, der dækkede over 18 EU-medlemslande. I de følgende måneder blev det endnu større. Da den 18. opdatering blev offentliggjort i december 2022, var netværket vokset til at have 37 faktatjek-organisationer med, der nu dækkede 25 EU medlemslande og Norge.

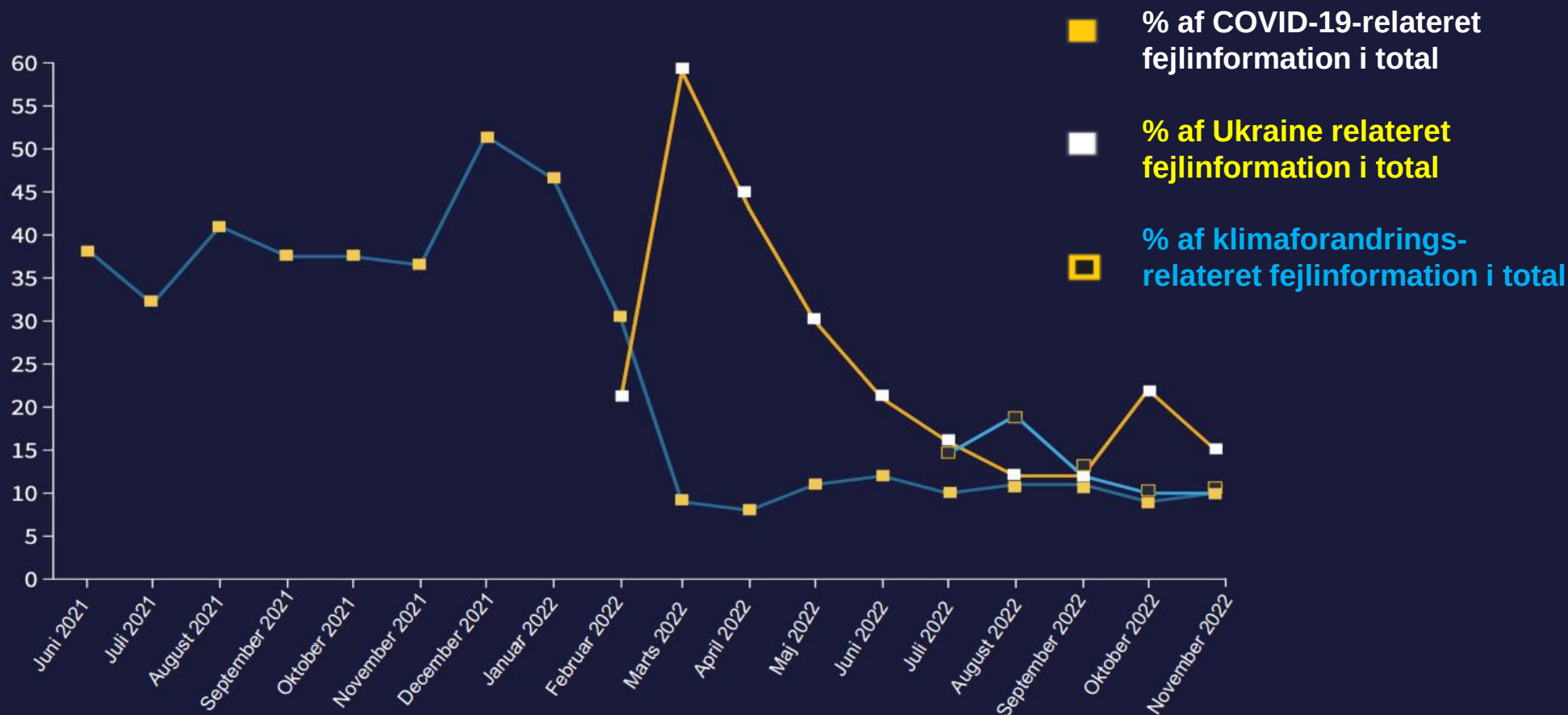

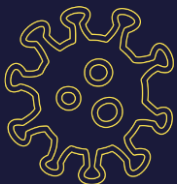
Medlemmerne af netværket anmodes månedligt om at give oplysninger om deres arbejde med faktatjek på nationalplan for at identificere tendenser og fortællinger omkring feilinformation på EU plan.

Antallet af respondenter til det månedlige spørgeskema voksede fra et gennemsnit på 11 i de første 3 måneder (juli, august, september 2021) til et gennemsnit på 27 i de sidste 3 spørgeskemaer (oktober, november, december 2022).

Fejlinformation i EU: Hovedområder

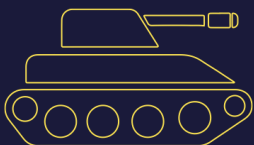
Siden den første offentliggørelse har EDMOs månedlige opdatering målt, hvor stor en andel fejlinformation omkring COVID-19 udgjorde af den totale mængde. Det vil sige, den samlede mængde information der månedligt er faktatjekket af medlemmerne i netværket. . Siden februar 2022, da der blev opdaget **fejlinformation om krigen i Ukraine**, er dette også blevet målt. Siden juni 2022 er **fejlinformation omkring klimaforandringer** ligeledes blevet målt.

COVID-19 relateret fejlinformation, siden EDMOs observationer startede, registrerede de den højeste procentdel i december 2021 (51.5% af den samlede fejlinformation) og i januar 2022 (46.5%). Dette skal ses i Kontekst med vinterbølgen 2022/2023 af tilfælde registreret i EU.

Fejlinformation synes meget ofte at være relateret til den generelle information, da det ser ud til, at den tæt følger de områder, som medierne viser. Så i en periode med drastisk stigning af antallet af COVID-19 tilfælde, vil information om dette blive dækket, og fejlinformation om emnet vil også være mere fokuseret.

Ukraine-relateret Fejlinformation var næsten ikke til stede før krigens begyndelse, selvom nyhederne om de russiske tropper allerede var tilstede i den brede nyhedsinformation i Januar-Februar 2022. Siden d. 24. februar er antallet af falske nyheder omkring Ukraine steget markant, og i marts steg andelen af fejlinformation omkring krigen og slog nye rekorder hos EDMOs observationer. Inden for et enkelt område var 59% af information fejlinformation.

Siden da faldt procentdelen konstant indtil slutningen af sommeren og nåede den laveste procentdel i september 2022. I oktober og november 2022 begyndte procentdelen at stige igen, selvom det var langt fra det niveau, som var registreret i krigens første måneder.

Fejlinformation relateret til klimaforandringer har ifølge EDMOs observationer aldrig været lige så høje som fejlinformationer omkring Ukraine og COVID-19. Siden EDMOs observationer startede og begyndte at blive målt (i juni 2022), har det aldrig været højere end 20% af den samlede fejlinformation. Den toppede i August 2022, højst sandsynligt relateret til hedeølgen, som ramte Europa gennem sommeren og blev derefter halveret i procent af det totale. Men det er værd at bemærke, at det har været en konstant grad af fejlinformation i EU.

Fejlinformation i EU: Hovedfortællingen

En typisk del af fejlinformationen i forhold til pandemien, krigen i Ukraine og Klimaforandringer er, at hovedfortællingen at hovedfortællingen tenderer til at udvikle sig over tid og finde nye veje til at opstå. F.eks. i [november 2022](#) til verdensmesterskaberne i fodbold i Qatar genopstod den gamle fejlfortælling om, at ukrainernes skulle være pro-nazi.

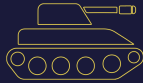
Den store majoritet af fejlfortællinger, som ses i EDMOs månedlige opdateringer, er stadig de samme som i november 2022, som da Observationerne startede. (Den 18. og sidste EDMO månedlig opdatering taget i betragtning)

Krigen i Ukraine

Fejlfortællinger	Først påvist	Stadig påvist
Ruslands invasion af Ukraine er retfærdig (f.eks. var der et folkedrab på de Russisk-talende borgere i Donbass)	Februar 2022	✓
Pro-Ukrainsk krigspropaganda (f.eks. "Ghost of Kiev")	Februar 2022	✓
Pro-Russisk krigspropaganda (f.eks. at overdrive Russiske militærresultater)	Februar 2022	✓
Ukraines præsident Volodymyr Zelensky er en <u>Nazist</u> , en <u>satanist</u> , en <u>misbruger</u> , en kujon mm.	Februar 2022	✓
Vestlige traditionelle medier (f.eks. <u>BBC</u> eller <u>CNN</u>) spreder falske nyheder/ fotos omkring krigen.	Februar 2022	✓
Krigens værste massakrer er iscenasat (f.eks. <u>Mariupol's hospital</u> , <u>Bucha</u> , <u>Izium</u> , <u>Kupiansk</u>) / Ukraines ofre er " <u>kriseaktører</u> "	Marts 2022	✓
<u>Ukrainere</u> og den <u>Ukrainsk hær</u> er for det meste pro-Nazi	Marts 2022	✓

Krigen i Ukraine

Fejlinformerende fortællinger

Ukrainske flygtninge er voldelige, narzister, tyve, parasitter mm.

Først påvist

Marts 2022

Stadig påvist

Militær-, økonomisk- og Humanitær hjælp til Ukraine er ubrugligt/farligt på grund af Ukraines korruption og upålidelighed (f.eks. våben fra vesten, som sælges på det sorte marked)

Marts 2022

Overdreven russofobisk stemming i de europæriske lande (især i Baltikum)

Marts 2022

Overdrivelse af de negative økonomiske, sociale og politiske konsekvenser af krigen i Rusland.

Marts 2022

Overdrivelse af de negative økonomiske konsekvenser af krigen og af sanktionerne i Europa.

Marts 2022

Ukraines allierede er pro-Nazi / udnytter Ukraine (f.eka. vil Polen erobre Vest-Ukraine; USA køber den Ukrainske jord billigt mm)

Marts 2022

Fejlinformeret information

Pandemien er et fup

Sars-Cov-2 er ikke rigtig farlig

Konspirationsteorier om: at affolke verden/eksperimenter med mennesker/indsætte chips ("plandemic")

COVID-19 Vacciner er meget farlig/dødbringende

Vaccinerede personer er forhindret i at udfører en række aktiviteter (f.eks. at køre bil)

Pcr-tests, ansigtsmasker og andre midler til at forebygge COVID-19 er uduelige

Mirakuløse midler/stoffer imod COVID-19

Tydelige beviser på, at Sars-Cov-2 virus er blevet konstrueret i et Kinesisk laboratorium

Modstanden imod COVID-19-relateret indhold er større, end hvad de traditionelle medier viser

Brutal undertrykkelse af protester/ekstern afstraffelse af ikke vaccineret personer

Protesten var vellykket i mange lande, hvilket tvang myndighederne til at aflyse vaccinationskampagner

Først påvist

Stadig påvist

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juni 2021

Juli 2021

Juli 2021

September 2021

Klimaforandringer

Fejlinformerede narrativer

Klimaforandringer er ikke ægte og/eller relateret til menneskelig aktivitet

Traditionelle medier spredte panik gennem falske nyheder og/eller manipulerede fotos

Klimabevægelserne er hykleriske og/eller fjollede

Vedvarende energi, genbrug og el-køretøjer er ubrugelige eller farlige

Fossile brændsler har ikke en stærk negativ betydning for klimaforandringer

Først påvist

Juli 2022

Juli 2022

Juli 2022

Juli 2022

August 2022

Stadig påvist

Andre relevante områder inden for fejlinformation

Migranter, EU institutionener, LGBTQ+ fællesskaber

Gennem månederne (dækket af EDMO's månedlige opdateringer) blev andre signifikante områder af fejlinformation påvist ,selvom det ikke har været undersøgt kvantitativt.

Migranter, udlægningen (særligt muslimer) og andre etniske minoriteter er en gentagende skydeskive for fejlinformation, ligesom LGBTQ+ fællesskaber og EU politikere og institutioner.

Vigtige begivenheder i nyhederne

Fejlinformation fokuserer også på de aktuelle nyheder. F.eks. da **Dronning Elizabeth II** døde i september 2022, blev der opdaget mange falske nyheder omkring den kongelige begravelse, omstændighederne omkring dødsårsagen mm. Det samme skete ved **Qatar World Cup** i November 2022.

Falske nyheder, der er relateret til nyheder i medierne kan deles op i to typer:

- Den første er **click-baiting uden en specifik underliggende fortælling**, den er således mindre farlig og potentiel skadelig end den fejlinformation, som har til formål at formidle specifikke budskaber.
- Den anden type udnytter den aktuelle begivenhed til at genoplive angreb **mod traditionelle mål for desinformation, dvs. den inddrager den i en allerede eksisterende fortælling**. Det vil sige, at den inkluderes i en allerede eksisterende fortælling.

F.eks. blev den amerikanske tilbagetrækning fra Afghanistan og det efterfølgende kaos i landet i august 2021 udnyttet til at sprede falske nyheder om, at de **Afghanske migranter kun var unge mænd, "Kujoner", der flygtede fra deres land** og efterlod kvinder og børn. Inden vinterferien i 2021/2022, blev den falske nyhed spredt om, at **EU havde en handlingsplan for at afskaffe julen. Abekoppeudbruddet i Maj 2022 var brugt til at angribe LGBTQ+ fællesskaber** med falske nyheder, og det samme skete efter **Uvalde massakren** i Texas. I juli 2022 blev mange falske nyheder brugt af hollandske demonstranter til at benægte klimaforandringer. Dette var udløst af regeringens beslutning om at tilskynde reduktion af antallet af husdyr med det formål at halvere kvælstofoxid og ammoniakforurening i landet inden 2030. I september 2022 var Dronning Elizabeths død brugt som påskud til at sprede fejlinformation omkring COVID-19 vaccinen. **Gas-/priskrigen blev brugt til at angribe nationale samt EU politikere**. I november 2022 blev Qatar World Cup en lejlighed til at sprede fejlinformation om, at **Ukraine var pro-nazister**.

National valg i EU medlemslandene

Især efter det amerikanske præsidentvalg i 2020, dukkede der falske nyheder op om **valgsvindel, valgskandaler og svindel** i mange EU lande. Det var både før og efter de nationale valg. Eksempler som:

Fejlinformation om **bedrageri under forbundsvalget** september 2021 i Tyskland i forhold til f.eks. falske brevstemmer og ulåste stemmeurner.

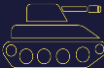
Noget lignende skete i Frankrig under præsidentvalget i april 2022, hvor der i mange EU lande var falske nyheder om, at 2 millioner **stemmer forsvant**, at **valget var manipuleret** og om **valgsvindel**.

Denne form for fejlinformation cirkulerede også i mindre lande. For eksempel blev der i oktober 2022 opdaget mange falske nyheder om, at **valget var "kuppet"** i Letland.

De mest virale falske nyheder fundet i EDMOs observationer

Hver måned vil EDMO-observationerne fremhæve de historier med den største udbredelse i EU i den aktuelle måned baseret på faktatjekkede rapporter. De **10 historier, der cirkulerede mest** i løbet af de analyserede 18 måneder er:

<i>Falske nyheder</i>	<i>Område</i>	<i>Måned for opdagelse</i>	<i>Lande det er opdagede i (Nr.)</i>
Ukraine er hemmelige værter for Amerikansk bio-laboratorier (f.eks.)		Marts 2022	22
Mariupol's hospital var ikke bombet af Rusland og bombningen var iscenesat af den Ukrainske hær (f.eks.)		Marts 2022	20
De vestlige medier spredte falske nyheder om krigen i Ukraine (f.eks.)		Marts 2022	20
De forfærdelige scener fra Bucha blev iscenesat af ukrainske styrker (f.eks.)		April 2022	20
Videoer/fotos/nyheder der viste, at Zelensky tog kokain (f.eks.)		April 2022	20
"Døde pludselig", en dokumentar omkring Covid-19 vacciner, der spreder konspirationsteorier og falske nyheder/vildledende oplysninger om vaccination (f.eks.)		November 2022	20
Vildledende påstande om, at en Pfizer-chef skulle indrømme, at virksomheden ikke har testet sine COVID-19-vacciner ordenligt (f.eks.)		Oktober 2022	19
Video der viser russere i en 35 km kø ved Finlands grænse efter Putins meddelelse om en delvis mobilisering (f.eks.)		September 2022	16
Ude-af-kontekst videoer og billeder forbundet med protesterne fra de regeringsfjendtlige landmænd i Holland (f.eks.)		Juli 2022	16
Vejrkort bliver manipulerede for at overdrive klimaforandringerne (f.eks.)		Juli 2022	15

Det fremgår tydeligt af listen, at **krigen i Ukraine**, især i dens første måneder, var genstand for de **mest virale falske nyheder, der blev opdaget**. I mange tilfælde gentog disse falske nyheder sig i Russisk propaganda (f.eks. omkring bombningen af hospitalet i Mariupol, Bucha's massakren og hemmelige Amerikanske biolaboratorier).

Pro-Russisk fejlinformation er utvivlsomt det **største fejlinformationsfænomen**, der er knyttet til krigen. Men EDMOs månedlige observationer opdagede **også en del anti-russisk og/eller pro-ukrainsk fejlinformation** (f.eks. overdrivelse af det eksisterende fænomen angående unge russere, der flygter ud af landet for at undgå at blive hvervet).

COVID-19-relateret blev nogle virale falske nyheder produceret og blev opdaget af EDMOs månedlige opdatering. Det er sandsynligt, at de mest relevante eksempler figurerede i begyndelsen af pandemien i 2020, hvor EDMOs månedlige opdateringer endnu ikke blev offentliggjort.

METODE

Oplysningerne i dette dokument er blevet indsamlet ved at analysere de 18 månedlige EDMO-opdateringer, offentliggjort ved udgangen af 2022 (<https://edmo.eu/fact-checking-briefs/>).

Reference periode: June 2021–November 2022. Hovedforfatter: Tommaso Canetta, Pagella Politica/Facta.news.

For yderlig information: t.canetta@pagellapolitica.it.

EDMO has received funding from the European Union under Contract number: LC-01935415